

Kinh Tăng Chi | Chương Ba pháp | Phẩm Nhỏ (tt2) | Sư Giác Nguyễn giảng 19/04/2018

A lô, các vị ấy có nghe không?

Rồi, các vị cho xin bài hát “Xuân đời mới” kìa. Rồi mình học được cái bài giảng Pháp về bốn phận con người.

Mực đừng có... cái chánh nhân nửa đời nhắc nhở. Tám tháng một có được cái thành bốn. Ý thứ hai là được hạnh phúc. Và ba là cái hiếu thảo.

Cái ý này mình... nó làm như nó không có ăn với nhau, nó có liên quan với nhau. Nhưng mà thật ra thì mối quan hệ đó là lớn, nó quan hệ đó.

Rồi, ôn lại chút xíu trước khi mình qua bài mới.

Thứ nhất là hạnh phúc. Nó quan trọng là bởi vì đầu các vị có là ai, người tu không; tài sản, người đời, đại gia, triệu phú gì đi nữa, trong đời này biết được, hiểu đạo, hiểu được đời phù du, hiểu được cuộc đời vậy. Chuyện người ta ăn, ở, mất còn... hiểu được mọi cái, sự ôm ấp, giữ gìn, chỉ làm khổ cho mình thôi.

Mình hiểu được như vậy đó, hiểu được những cái gì căn bản này đi, tự dừng mình không có lòng nắm. Mà người không có lòng nắm, thì cái chuyện bố thí đó với họ là cái chuyện đương nhiên, rất là đương nhiên. Đó là tự nhiên, đó là chuyện hiểu đạo đó.

Chuyện tự nhiên có lòng thương người, kể chuyện gì đi nữa cũng vậy. Hiểu được cái đời phù du thì mình không còn cái gì để ghim ghét, giận hờn. Tự nhiên mình có cái lòng cởi mở, tự nhiên có sự quan tâm đến người khác. Và đó là con người, con chó, con chim, tự nhiên chứ mình có cái bàn tay mở rộng ra.

Đương nhiên trở thành bố thí. Hiểu nghèo nàn, hiểu đấng bố thí, rồi từ đó được hưởng phước. Vấn đề là có thể hiểu nghèo lắm, mà hiểu được một cái, thì cái bố thí

đó là một biểu hiện đương nhiên ở một người hiểu đạo.

Thứ hai là các quốc gia cũng vậy. Trong đời, hễ cái gì cũng ôm là cái này mình đã không hiểu đạo mà lại còn bòn xén nữa. Cái gì cũng ôm, lớn nhỏ gì cũng ôm hết, như con người mình.

Thứ hai là tay nắm, tay buông. Cư sĩ mà biết sống rộng rãi, biết buông.

Thứ ba là cái xuất gia. Em cũng đang nói tiếng Việt, tiếng nói hoài nó xuống giọng ra thứ thiệt nha. Còn cư sĩ thì mình không có bàn nghe, nhưng mà luôn luôn có cái buông bỏ. Buông mọi thứ, cái gì hễ buông bỏ: đối với tài sản, buông bỏ; đối với năm dục hưởng thụ, buông bỏ; đối với các cảnh giới tái sinh, thiên định thì cứ tu tập, nhưng mà lòng mong sanh về cõi người, cõi trời...

Nói tiếng Việt nữa: gần thượng, trung, hạ. Hạ là chỉ có xuất gia thôi, chuyện hình thức, nhưng mà còn ham mê danh lợi. Dù sao thì cũng không có quyền sở hữu cụ thể như người đời, không có chăn nuôi, có ruộng đất, tài sản cụ thể, nhưng mà vẫn còn đối xứng danh lợi.

Bậc trung là lìa bỏ người, đam mê danh lợi, nhưng mà còn đam mê trong cái gì? Còn hưởng thụ các hỷ lạc thiên định, còn mong tái sanh về cõi này cõi kia.

Thượng là rất mực thương... rốt ráo là có ý lìa bỏ tam giới.

Nghe rõ không?

Kiểm tra có ba bận gì đó. Cảm ơn.

Tí thì phải hỏi, mình nói không biết là bao nhiêu lần rồi. Bổ thí có vậy, nhiều cách phân tích lắm, có nhiều chuyện để chúng ta nói về bổ thí.

Có một công thức: bổ thí vốn được viên mãn là hội đủ tối thiểu ba điều kiện sau đây.

Đối tượng nhận thí, rồi cái thí chủ bố thí. Đối tượng nhận thí là đối tượng nhận thí nên dùng.

Thứ hai nha: một là bậc, mức độ người nhận. Ừ, thứ hai...

Thí chủ bố thí, đối tượng miễn phí là đối tượng miễn phí, nên dùng.

Thứ hai, một là mức độ người nhận. Thứ hai nữa, mình cũng đang có nhu cầu, thì đó là đối tượng bố thí. Thứ hai nữa là cái tâm thái của người bố thí. Có nghĩa là lúc mình cho, cái tâm mình là buông bỏ, thương người, hay là chấp chặt, hiện công đức, cầu danh? Còn lại, đó là cái tâm trạng người bố thí.

Rồi hưởng nhờ có trí tuệ. Trí cuối cùng là khi hành động san sẻ, là phải do thúc đẩy, tác động, cái tâm trạng của người bố thí. Cái thứ ba này có một tí: nó phải là hợp đạo, hợp pháp, hợp lý, do mồ hôi nước mắt mình có, và nó phải được muốn lấy đúng thôi.

Tôi nói, người ta đang đói, mà mình lại cho cái thứ mắc mớ, không liên quan. Dù đang đói mà tặng luôn cỏ hoa, thì cái đó cũng phải là tệ lắm. Nhưng mà quà cáp, nhã tình, bóng kiếng, quà lớn, cái vật đó phải là hợp pháp, hợp lý, hợp đạo, mà cũng phải là hợp thời nữa.

Ba cái đó rồi, là tóm cho tôi cái là ba điều kiện tối thiểu để mà một công đức bố thí được hoàn mãn.

Bố thí được phân chia cách khác, đó là ba đẳng cấp bố thí. Một là nô lệ thí, hai là bằng hữu thí, ba là chủ nhân thí.

Cái nô lệ thí là mình xài đồ tốt, cho người ta đồ kém hơn. Cái này gọi là nô lệ thí. Còn cái bằng hữu thí là mình xài cỡ nào thì mình cho cỡ đó. Còn cái chủ nhân thí là mình cho luôn người ta đồ tốt hơn đồ mình xài.

Chị nghe quan trọng không? Còn thứ ba này ngu nè. Cái này có đồ tốt không, rồi mình sẽ nghe nói ngu gì đó. Nhưng mà tình hình thực tế, cái kiểu ví như thế nào, thì

có quả báo nó tương ứng như vậy.

Mình cho các vật tầm thường với một cái tâm, một cái cảnh khinh thường, thì mai này mình cũng được lợi lộc vật chất, nhưng mà ở mức độ là kém cỏi, thường bậc trung. Còn mình bố thí bằng hữu thí, xài cỡ nào thì mình cho cỡ đó, thì mai sau mình cũng được nhận cỡ đó. Còn thứ ba là mình luôn luôn cho những thứ tốt hơn, thì mai này đời đời sinh ra, thiên hạ cái gì là tốt nhất rồi đem lấy cho mình. Mình được ở vào những hoàn cảnh đặc biệt.

Không biết quý vị còn nhớ chuyện viên ngọc Hòa Bích không?

Chị em biết câu đó quá ha. Có nghe sự tích bên Tàu, vụ Hòa Bích không? Hồi đó, lúc vua nước Sở, có người mới đem, có người đi mót trên núi, họ bị nhặt được viên đá đẹp lắm. Mà trong kiến thức của ông thì biết là bên trong cái hòn đá này có ngọc quý. Ông đem hiến vua, mà vua thì lại không có tin tưởng, phạm thượng, nguyên cục đá. Từ chối. Một bận, rồi hai bận, đều bị đuổi đi hết. Ông tức, ông khóc.

Cuối cùng có người không biết chuyện mới nói: sao ba lần mà từ chối? Mới muốn thợ ngọc, kêu đập cái hòn đá ấy, tách nó ra, thì biết ở bên trong có viên ngọc quý. Như vậy, Hòa Bích đó về sau này, trong thời Chiến Quốc, đã trở thành ra là một bảo vật mà thiên hạ ai cũng đành có được. Cái Hòa Bích có giá trị liên thành, có nghĩa là giá trị nó tương đương với, thời đó có một thời người ta đánh giá, tương đương với mười lăm ngôi thành trì.

Thí dụ như vậy. Thì tôi muốn nói là mình ở cương vị, vị trí, vai trò đặc biệt nào đó, thì người ta mới đem quà tặng quý cho mình. Thế giới nào cũng vậy hết.

Mà thấy vua Thái Lan, quốc vương Thái Lan, đương thời, ông không còn sống, trong một dịp sinh nhật... không được một...

Vua Thái Lan, Tony Jaa đi với bạn bè, là chút đương thời. Ông không còn sống trong một cái gì... sinh nhật, không được một cái tay buôn kim ở biển tặng một viên kim

cương. Tên là các vị, và ở trên internet có những cái vị, được đăng lên hết.

Bây giờ mình nói thế này nhé. Chị gái mình, người Thái, trình nữ remix... “thái trình” có nghĩa là mình phải là như thế nào đó, mình mới được sinh ra trong một hoàn cảnh đặc biệt để được hiến tặng quý hiếm như vậy. Cái này không phải với ai cũng được, nhận ai cũng được đâu. Đừng có nói ai cũng được, kể cả bản thân mình, trong tâm và cảnh tượng của tôi nữa.

Khi mà mình có một món đồ quý giá, mà khi thức dậy mình biết chắc mình cũng suy nghĩ đến đối tượng nào để lại. Nghe, trước bảy ngày, chơi từ đó chết mất cái chữ thôi chứ biết bao giờ mình tốt. Mà coi tượng quý, một cái cổ vật quý, một viên ngọc kim cương lớn trị giá liên thành, hàng triệu đô la tiền. Lúc mình còn sống thì mình giữ cho mình, nhưng mà khi không muốn giữ nó nữa thì có đối tượng nào mà mình nghĩ tới để mình hiến tặng đây?

Tập thể là cá nhân? Tập thể là tập thể nào? Ai là người đứng đầu cái tập thể đó? Còn nếu là cá nhân, với cá nhân nào? Mà vì sao, vì lý gì, là vị nào để gởi như vậy? Thì của báu trong thiên hạ rất là nhiều, nhưng cuối cùng nó đổ về tay ai? Nó đổ vào tay ai?

Thì cái này, theo thông tin do các kiểu bố trí từ trước, anh biết rồi. Mình muốn tiết kiệm cho cái đồ thấp kém, rẻ tiền, cho bằng cái tâm thư để đúng, thì mai một mình cũng nhận, mình cũng có được tùm lum hết đó. Nhưng mà ở mức độ tương ứng, tương xứng như vậy.

Rồi bố trí ở cái mức độ là bằng hữu, thấy khá hơn chút, tương đương với cỡ mình xài. Lòng mình trọng người ta thì mai này mình cũng được người ta tôn trọng như vậy, khi mà người ta tặng cái đáng lẽ. Và cuối cùng, tức là cái mà mình dám cho người ta, cái mà quý hơn cái mình xài, thì đời đời sinh ra trong thiên hạ, bụng mình mỗi tay luôn.

Tôi thích kể chuyện vua trời Đế Thích nữa. Từ tiếng Phạn là Sakka, trong tiếng Mỹ là S-A-K-K-A. Cái Sakka. Tại sao vua trời Đế Thích lại có cái tên đó? Trong kinh Đức Phật giải thích, chứ không phải chú giải, nói là bởi vì thiên vương còn ở cõi người, luôn luôn đối xử với người khác bằng tâm tôn trọng, bất kể là nam, phụ, lão, ấu, sang, hèn, giàu, nghèo, tính khí hiền ác gì. Thiên vương luôn đối xử với người ta bằng tất cả sự trân trọng: nói năng, tác động, đối xử trân trọng, bố thí, hiến tặng thuốc men, nhà cửa, vật dụng cũng một cách trân trọng.

Cho nên, các thứ... Ồi trời, sao thiên vương được chư thiên tôn trọng? Bởi vì không có gì đặc biệt nữa. Lỡ đâu lại đó là cái cột duy nhất ở trong xóm rồi có giúp chư thiên. Mỗi tháng, mỗi nửa tháng, cái tin đó là người ta đều có nói còn ở đó. Có khi là do một cái viện nào đó ở trong... rồi ở đâu đó thuyết giảng, thuyết giảng. Thỉnh thoảng có những vị phạm thiên có thể xuống lên chỗ đó, giống như là cái diễn đàn chung của các cõi vậy.

Đế Thích lại là sếp của cái diễn đàn này. Vì sao vậy? Người ta sống bằng cái tâm trân trọng với thiên hạ, cho nên đi đến đâu nó cũng đỡ trở thành cái rốn của thiên hạ, thành tâm điểm chú ý. Có riêng hả? Người ta sống bằng cái tâm hiếu thảo. Tôi nhớ tôi có nói nhiều về cái hạnh hiếu thảo. Thì bữa nay đi sơ một vòng cho bà con thôi, bây giờ mình quên không...

Hôm qua tôi nhớ tôi có nói nhiều về hạnh hiếu thảo. Thì bữa nay đi xe ôm về cho bà con thôi. Bây giờ mình quên, không tin các anh nhớ như nói, nhưng sự quên...

Rồi những câu hỏi về tâm hoài còn có người đứng lên... thôi nha. Dĩ vãng, ok rồi. Bây giờ mình học cho một bài mới, đó là: bậc hiền thiện ở nơi nào mà có bậc xuất gia hiền thiện ở đó, thì người ở đó, thiên hạ có chữ “các người”, đều phải hiếu là thiên hạ nha.

Trong tiếng Pali, nhờ có những người xuất gia này nè mà đời sống tinh thần của người ở đó sẽ khá hơn. Chuyện người có thiện chí...

Tôi có biết một chuyện. Một thời gian tôi cũng lui tới ngoài Huế. Ông Lâm, tức là Hòa thượng bên Bắc tông, bên mình cứ ngộ nhận là Tăng trưởng của Nam tông. Mình gọi ngài là Nam tông, nhưng ngài rất được người Bắc tông tôn trọng như là bậc Thánh tăng. Cái từ trường lan tỏa của ngài rất là lớn.

Coi như Nam vô làm ở Huế, mà đặc biệt dân chúng khu vực chùa Từ Hiếu rất là quý ngài. Họ dù hôn nhân, giận hờn, nhỏ mọn gì đi nữa, nói chung, hễ nghe tới nhà ai cũng phải chùng lòng xuống. Gặp mặt ngài, ai cũng phải gỡ nó xuống hết. Vì sao? Tại vì ngài tốt lắm, có uy đức, tốt lắm. Chỉ suốt đời đi Bắc, sang hèn, quý tiện gì, cái gì cũng đều giọng hớt, đều ngồi nhà ăn chung bát vậy đó, chứ không có ăn ngồi ngon, đĩa chén tô như bao nhiêu vị khác. Không có giữ tiền tài sản gì hết.

Rất, rất cả khu vực Cửa Lội, Nam Giao, khoảng Tế Từ Hiếu biết ngài, chưa kể còn hơn nữa, chứ cái phụ cận rồi đó nha. Thì sự có mặt của một vị chân tu, một hàng xuất gia hiền thiện, chân chánh, trong sạch như vậy đó, ảnh hưởng đến người ta chứ.

Lấy bằng cách nào? Mình có ảnh hưởng mà mơ hồ quá đi. Đức Phật nói cụ thể luôn: ảnh hưởng đến cả tam nghiệp của người trong khu vực đó. Là sao? Nói năng dễ thương hơn. Khi tâm hồn nó dễ thương, nó sạch sẽ hơn, trong sáng hơn, hiền thiện hơn, chân chánh hơn, thì tự nhiên ngôn ngữ nói năng cũng dễ thương.

Mà cả tam nghiệp, khi ý nghiệp nó ngon lành, nó thanh tịnh, hiền thiện, dễ thương, đáng quý rồi, thì tự nhiên thân nghiệp rồi khẩu nghiệp nó phải dễ thương theo. Cái luật đó của vũ trụ, mình không cần bàn cái gì ở đây. Không có ý nghiệp thanh tịnh hoàn hảo mà thân nghiệp, khẩu nghiệp có vấn đề, thì tôi chưa hề nghe nói, mà cũng chưa hề nghĩ ra. Đạo này nó lạ như vậy, chưa có nghe nha.

Cho nên nhờ vào sức lan tỏa của các hàng xuất gia mà đạo hạnh, có trí huệ đó, thì ít nhiều cũng ảnh hưởng. Ảnh hưởng bằng cách nào? Cả lòng người ta thay đổi đi. Mà lòng thay đổi thì hành sự thay đổi, ngôn ngữ thay đổi, đó là chuyện đương nhiên nha.

Có rất nhiều lần tôi nói, trong đời này có nhiều hạng người. Một là chết rồi để lại toàn là rác, không à. Cái hạng thứ hai là để lại vừa rác mà vừa ngọc. Hạng thứ ba là không để lại rác, không để lại ngọc cả. Thứ tư là chỉ để ngọc thôi. Hạng thứ nhất: để lại rác thôi, sống thì đương nhiên xấu với mọi người đã đành.

Ông để lại ngọc.

Cả thứ tư là chỉ để lại ngọc thôi, không để lại rác. Sống, tự dưng xấu với mọi người đã đành, mà còn làm cho người khác phiền khổ như mình, bức bối vì mình, có chuyện gì cũng kéo theo. Rồi chết rồi, ký ức của người ta, hồi ức, trí nhớ, kỷ niệm của người ta về mình toàn là chuyện tào lao, tầm bậy. Sống hạng này gọi là chết để lại toàn rác.

Cần thứ hai, mình chết rồi để lại toàn ngọc, chẳng ai như các bậc tiền thánh để lại toàn ngọc. Người ta không có hồi ức nào, kỷ niệm nào về thiên hạ, về Đức Phật mà có một chút vẫn nhớ cái ảnh không như vậy. Hạng đó để lại toàn ngọc.

Còn hạng thứ ba, có nhiều khi để lại đến đời hương rác. Cái này thì mình thấy rồi. Biết bao nhiêu doanh nhân, kinh tế, thế giới, từ cái ta hay... rồi đó. Ông cứ từ từ. Không có cái kia, đấy là tạo không có nhiều cái. Vợ là của Pháp làm nha. Đừng có hện để lại vừa rác vừa ngọc.

Còn cái hạng thứ tư là không để lại rác, cũng không để lại ngọc. Đó là những người khuất vô danh, không có hình dạng gì đặc biệt, là những người đi không để lại dấu vết. Rồi, không để lại rác, cũng không để lại ngọc.

Thì đó, rồi tôi đã từng nói chuyện đó.

Chuyện thứ hai nữa, đó là những gì chúng ta có hôm nay, từ cái bầu không khí mình đang thở, có trong lành hay ô nhiễm, mà từ cái cây cỏ hoa lá, đường sá, nhà cửa, phong cảnh, tất thấy những thứ mà mình đang thừa tự, tinh thần với vật chất, đều là

di sản của người trước để lại. Kể cả nói về cái chuyện đó, không ai trong cõi đời này hoặc là cả thế giới này có thể lắc đầu được.

Tất cả, từ cái bầu không khí mà mình đang hít thở cho đến từng thứ cây cỏ chung quanh mình, hạt cơm miếng gạo, đều là di sản của người đi trước mình hết. Người đi trước mình có nghĩa là người cách mình một giờ đồng hồ thôi cũng là người trước. Nghe đây: hoặc là họ để lại rác, hoặc là họ không để lại rác, họ để lại khoảng không gian sạch sẽ đó, cũng đều là di sản.

Thì sống ở đời, nó còn nhớ: những gì mình hưởng bây giờ, hoặc mình phải chịu đựng bây giờ, nó toàn là di sản của người trước để lại hết. Đó là cái bắt buộc. Và như vậy thì mình lại có một cái trách nhiệm, nghĩa là mình phải thừa hưởng từ lớp người trước, rồi mình cần phải có cái gì mình để lại cho người sau nữa.

Nghe, những gì mình để lại. Có lúc mình để lại cho người ta những giá trị vật chất, lấy mắt nhìn thấy, lấy tay sờ chạm. Đó là di sản vật chất. Còn không nữa, mình có để lại cho đời những di sản tâm linh, những di sản tinh thần. Nghĩa là bản thân anh đã sống ra sao để người ta ngồi đó, đời đời ngồi đó ghi nhớ, rằng anh là cái gì đó có sức lan tỏa.

Mỗi người chúng ta, trời ơi, tôi nói cách nào đi nữa, chúng ta cũng có một sức lan tỏa. Có những người có sức lan tỏa ấy là làm cỏ tiêu, cần cỏ, độc hại. Chúng ta sống làm sao để người ta thành ra như vậy, không biết. Nhưng còn có những người sống như một thiên nhiên, một đóa hoa thơm, như một loài hoa quý, lan rừng, một viên ngọc.

Bây giờ ở mình nói, việc tu học, có những người ngôn ngữ như phân, có những người ngôn ngữ như mật, có những người như hoa.

Cho nên mình cứ nhớ câu này: những gì ta có được, dù tốt hay xấu, tinh thần hay vật chất, đều là di sản kế thừa từ lớp người trước.

Các vị có đồng ý với tôi không? Hôm nay mình biết đọc, biết viết, được các kiến thức cơ bản, là di sản của người xưa, chứ không phải tự dưng mà có.

Bạn là di sản của người xưa hay không? Phải.

Theo xu hướng chung, đơn vị đầu tiên là cái đùi, nó bị điếc hết đi. Tào tiến biết nó cũng cộng trừ nhân chia, biết học ăn học nói, rồi gói mở, ai vậy? Đây cũng là kinh nghiệm bao nhiêu đời của nhân loại, của xã hội, của gia đình, của cha mẹ, của anh chị, của bà con chú bác. Người ta để lại cho mình trước khi mình đã biết rồi.

Đó là ba cái thứ tào lao, coi như là căn bản nhất: cộng trừ nhân chia, ăn nói, gói mở, học đi học đứng, ngồi ăn uống. Đó toàn là di sản hết nha.

Cho nên nói cái này sâu kinh khủng lắm. Nghĩa là mỗi người sinh ra đời đều có cái năng lan tỏa. Anh lan tỏa cái gì? Phân lên ở cái cánh cô nương, phần có đem lại cho đời cái gì? Anh là riêng.

Ngọc thì có sức lan tỏa cái giá trị. Ảnh hưởng viên ngọc đối với thế giới là sao vậy? Em có ảnh hưởng lớn lắm, nhưng có những viên ngọc thì giá hàng triệu đô-la, thì có ai dám coi thường cục đá triệu đô-la đó đâu.

Cho nên cái chỗ là anh sống như thế nào, bạn có được cái sức lan tỏa tích cực. Nội dung nó khủng khiếp như vậy. Chữ lần này mình liếc qua bản kinh rồi, bản dịch tiếng Việt, còn thấy vậy.

“Này các Tỳ-kheo, ở đâu có vị xuất gia chân chánh, điều trị kinh doanh chúng, ở đó được thân nghiệp, khẩu nghiệp, ý nghiệp tốt đẹp.”

Nói vậy thì mình biết, mình chỉ hiểu theo cái tầm nông nổi của mình thì nó không có gì ghê gớm. Nhưng mà cái ý tôi nghĩ của Thế Tôn rất là sâu. Thế là con phải sống như thế nào mà để con có sức lan tỏa, nha. Sức lan tỏa, mới xin anh tỏ ra, phải là sức lan tỏa tích cực.

Con sống như thế nào mà người ta muốn con... Nó tác động tích cực lên người khác, để cho người khác cũng được ảnh hưởng rất nhiều, được cảm nhiễm. Nói theo từ thời kỳ là cảm nhiễm và lây lan. Thành ra cái điện của con để sửa đổi tâm lý người ta. Mà tâm lý người ta được sửa đổi, tự nhiên hành động và ngôn ngữ người ta cũng được sửa đổi.

Cứ về tiếng Việt thì biết. Dân chúng quanh mấy cái thiền viện, nhìn mấy người này, em nói đi là biết liền, đi giống như là giả rồi đó. Nghe nó lạ gì đó. Dân chúng quanh thiền viện cả, mình bước vô mấy thiền viện, nhìn người Phật tử phục vụ làm việc trong chùa đó, mình thấy cái chữ đi đứng, kiểu nói năng của họ cũng nhỏ nhẹ, chậm rãi.

Mà cái gì vậy? Tại sao? Là bởi vì họ đang ở trong thiền viện. Cho nên đời sống của mỗi người mình nó tự thân có sức lan tỏa hết.

Anh em bé bỏng là mình làm gì cũng lan tỏa hết. Mỗi lần tôi về cái chùa ở gần đây, rồi tôi về nhắc vài tao qua là chết me. Nó bỏ vô túi thơm cái ngay. Nhỏ xiu à, mỗi cục bằng cái đầu ngón tay thôi, nhưng cứ làm vậy, bỏ túi vậy đó, đi cả ngày cho nó thơm, nhiều khi quên tắm cũng được. Cái xấu mà ghê là chỗ đó.

Rồi bà con cho tôi xin một đoạn tiếp theo, cái kinh tiếp theo. Mình học nhanh nhanh như thế nào không cần biết, mình không cần tán. Đi xa đường chán quá, bà con nói con nói dài, nói giỡn, nói hoài khổ vậy. Cường vị của mình không có gì nữa hết.

Ok, cái kinh đó để qua cái mới.

“Tất nhiên là sao? Mình mà nếu mà con không nghe giảng, nghe thì đọc bản kinh này một lòng mà nói cái gì? Từ ngữ chuyên môn khó quá. Xác thứ hai nữa mình già rồi có hiểu nổi không?”

Trời ơi.

“Này các Tỳ-kheo, có ba tư ngụy vị này có tác dụng. Vị thế nào là ba?”

Quá đặc sắc.

Thứ hai nữa, mình giàu có, hiểu rộng lắm. Trời ơi.

“Này các Tỳ-kheo, có ba tướng hữu vi.” Thế nào là ba? Sự được trình bày rõ, việc được trình bày rõ, diễn biến dị trong khi đang trụ được trình bày rõ.

Có ba tướng hữu vi. Các bài kinh này, nếu các vị hiểu căn bản một chút nữa, cứ một tháng nghe giảng một bài cỡ này thôi, thì cái gì đã là Phật tử từ bữa thứ tư trở ra, nhạc máy bay gì đi nữa, nội dung sâu kinh hoàng, không rờ tới đáy được, tại sâu.

Có ba tướng hữu vi là cái gì? Mọi thứ ở đời, từ cái gọi là tinh thần tâm linh cho đến vật chất thể xác của chúng sanh, và vô lượng vũ trụ, đất đá, cây cỏ, cành lá, hoa lá, kênh sông ngòi, tất thảy đều được gọi chung là sankhāra.

Các bạn tưởng là sao? Cái chữ hữu vi có nghĩa là sao? Toàn bộ đời này được cấu tạo bởi sự kết nối, hỗ trợ của vô số điều kiện. Chữ sankhata hay sankhāra đây là một câu từ mà chỉ có Trung Quốc, Thái, tiếng Anh, Đức, Nhật, chỉ có chép chữ không có cách chi dịch nổi. Cái chữ này để ám chỉ cho một khái niệm rất Phật pháp, rất là chuyên biệt.

Có nghĩa là gì? Cái gì mà do duyên tạo, cái gì mà nó phải nhờ vào các điều kiện hỗ trợ nó mới có mặt được, thì cái đó được gọi là sankhata, là sankhāra. Nếu mình giải thích như vậy đó, thì cái gì trên đời này mà nó không có nằm ở trong sankhāra đây? Không có.

Mặt trăng, mặt trời, kênh rạch, sông ngòi, chim muông, thú vật, con người, nam phụ lão ấu, sang hèn, kính ô, phu... tất thảy đều là do duyên tạo. Do duyên tạo, cho nên chuyện đầu tiên để hiểu bài kinh này là bà con làm ơn ghi cái việc đầu tiên: hữu vi là gì? Hữu vi bằng tất cả vũ trụ, thiên nhiên, chúng sanh.

Nghe cho kỹ nghe. Cái chữ hữu vi là cái gì? Mở ngoặc đơn: sankhāra. Ghi chữ sankhāra, gồm là tất cả vũ trụ, thiên nhiên, chúng sanh.

Rồi thứ hai, ba cái tướng, ba cái đặc điểm của hữu vi là gì? Đó là sanh, dị và diệt. Có nghĩa là mọi thứ này, do nhân duyên, điều kiện hội đủ thì nó mới có mặt. Mình gọi là mình có cái gì đó trên đời này, để mình gọi là cái này cái kia, con này con nọ, thì chuyện đầu tiên là nó phải có mặt trước đã. Nó phải có mặt chứ. Còn đâu có mặt, mình ở đâu mà mình nhận biết nó, mình định danh, định hình, định vị nó được.

Cho nên chuyện đầu tiên, cái đặc điểm đầu tiên của các pháp hữu vi là khi hội đủ duyên, hội đủ nhân tố, thì các thứ, mọi thứ mới có mặt. Đó là đặc điểm đầu tiên của pháp hữu vi.

Phiên dịch ra tiếng Việt cho dễ hiểu nha: đặc điểm đầu tiên là khi hội đủ duyên thì chúng mới có mặt. Từ sợi tóc, cái răng, cọng cỏ, con bướm, con ong, tất cả đều là tùy thuộc vào các điều kiện, các nhân tố hỗ trợ, nó mới có mặt được.

Đặc điểm đầu tiên đó là sự có mặt dựa vào các điều kiện.

Số hai, sau khi có mặt rồi thì mọi thứ biến dị. Sanh, trụ, dị, diệt. Biến dị là gì? Biến dị có nghĩa là nó không còn tiếp tục như cũ nữa. Trong chú giải gọi là *aññathatta*. Nhớ cái đó mà nghe. Thức ăn là miếng gì? Nhớ giúp tôi, đánh được, lưu trữ: biến dị, tức là *aññathatta*, Pāli đó. Có biết Pāli không?

Thức ăn là miếng ăn. Nhớ giúp tôi, đã gọi là hữu vi thì không có gì không biến đổi hết. Trong tạng Pāli đó, có biết Pāli không? Nhớ lại chữ “anicca”, dịch ngắn tắt là sự thay đổi.

Có nghĩa là sao? Có nghĩa là mình thấy chuyện đơn giản: không có hoa nào không tàn. Dầu là hoa phù dung hay là hoa cúc bất tử thì nó cũng phải có một lúc nó biến đi. Hoa lan, những hoa mà tôi biết, có loại nở cả tháng rồi tàn, nhưng mà nó cũng phải tàn.

Mặt trời, các nhà khoa học vẫn nói đó, khoảng 5 tỷ năm nữa thì nó cũng phải bị huỷ. Đó là theo kết quả tính toán hiện nay của nền vật lý thôi nha. Chứ còn hồi xưa mình

chơi với con đười ươi, người ta nghĩ con người lâu nhất chỉ được vài chục ngàn năm. Sau đó, nghiên cứu năm 2014, giờ nó đang lên tới cả triệu năm rồi đó. Cho nên mình ghi nhận đó: khoa học biến đổi, kiến thức không ngừng thay đổi. Không cần chỉ có Chánh Đẳng Giác, cái thấy tới nơi tới chốn, cái thấy đó không cần bổ sung nữa. Còn cái thấy của mình thì phải liên tục bổ sung, vì nó bị thiếu.

Ở đây, thấy trên đời này không có cái gì mà nó còn hoài hết. Nó phải thay đổi. Một là nó thay đổi bằng cách biến mất. Hai là nó thay đổi bằng cách trở thành một cái khác. Trường hợp đó mình gom chung, gọi là biến dịch. Nhớ nha.

Nãy giờ tôi mới nói sơ sơ vậy thôi. Ai muốn nghe kỹ thì nghe sơ sơ qua bài khác, còn ai muốn nghe kỹ thì nghe kỹ đi, chứ còn cái này không phải nói chơi đâu nha.

Bây giờ nếu nghe kỹ, tôi quay trở lại số một: hội đủ các duyên có mặt là sao? Ở đây, trong vũ trụ mình chia ra có 31 cảnh giới, đó là dục, sắc và vô sắc, đúng không? Bây giờ, anh muốn có mặt trong cõi dục thì anh phải có những duyên. Có nhiều lắm, nhưng gom có hai thôi, đó là đam mê và bất mãn trong năm dục. Tự nhiên ta có mặt trong cõi dục.

Nhớ giùm tôi nha, mình quên đó là số một đi: muốn có mặt ở cõi dục là phải có niềm đam mê trong năm dục. Đam mê trong năm dục là đương nhiên. Nó dẫn đến sự bất mãn trong năm dục. Có được cái mình đam mê thì gọi là hạnh phúc, mà chấp nhận chịu đựng cái bất mãn thì gọi là đau khổ. Như vậy, cả đau khổ và hạnh phúc ở trong cõi dục, nó chỉ quần quanh trong năm dục, đúng không?

Có nghĩa là tam giới này, dù trong vô lượng vũ trụ, mỗi vũ trụ chia ra có ba cảnh giới: một là dục, sắc và vô sắc. Cõi dục là cái gì? Là cảnh giới của những chúng sanh đam mê và bất mãn trong năm dục. Đam mê ở đâu rồi, bất mãn ở đó. Nghe kỹ nha. Có được cái mình đam mê thì mình gọi là hạnh phúc, mà phải chịu đựng cái mình bất mãn thì đó là đau khổ. Đó là chuyện thứ nhất. Đó là cái nhân tốt nhất để tạo ra cảnh giới dục.

Tức là đam mê. Mà có đam mê thì tự nhiên có bất mãn. Đó là chuyện thứ nhất.

Thứ hai là khi mà anh muốn chạy theo cái đam mê, mà muốn trốn khỏi cái bất mãn, anh phải làm sao? Có hai cách. Một là cầm đầu chạy theo: săn bắn, câu cá, nhậu nhẹt, gái gú, nhảy đầm, hưởng thụ khoái lạc, bài bạc, tán dóc, đúng không? Nói chung là chuyện gì anh cũng làm hết, miễn sao cho anh thấy vui thôi nha. Anh đi kiếm tìm hạnh phúc mà cái kiểu mà anh không...

Cũng là chuyện gì anh cũng làm hết, miễn sao cho anh thấy vui thôi. Anh đi kiếm tìm hạnh phúc mà theo kiểu không tào lao, tầm bậy trong tội ác, sống không làm tổn thương đến cảm xúc của người khác. Nghe, đó là cấp 1.

Cho nên cách để giúp mình đó, tôi quay lại chỗ cũ. Nó có hai cái đặc điểm: hoặc là đam mê, hoặc là bất mãn trong năm trần, để mà sống đúng với tinh thần “chúng ta ở cho vui đó”. Tinh thần đó là người ta có hai cách sống. Một là làm khác bằng cách nghĩ nông cạn: thích cái gì làm cái đó. Cách thứ hai là thông minh hơn chút: tìm vui bằng cách làm các nghiệp thiện.

Cái đây, thiện dục giới đó, là cái thể hiện ra cảm ứng vận trong sự ảnh hưởng chi phối của năm dục như là bố thí, rồi nghe pháp, rồi ngồi thiền. Tại sao? Cái này, kết quả hữu trong dục là bởi vì chỉ ở cõi này nó mới có. Nó có đủ thập thiện với dục. Chỉ có người sống trong cõi dục giới mới có kiểu mà mình đi theo cái kiểu mà tôi vừa kể: hết chuyện gì thì phục vụ người, cung kính người thuyết pháp, người nghe pháp và từm lum. Chứ các cõi trên không có đủ thập thiện.

Em đang muốn ý cho ai, thì ghé lại. Cái gì anh không có thập thiện, cái gì anh dữ, thì nó giữ chân anh. Tưởng tượng, khi nào có cám dỗ và thử thách ở vùng lửa mê bay, mình vẫn an nhiên tự tại, trong sạch tâm tình. Còn trên cõi trời, cõi tiên có cái gì đâu mà gọi là dữ. Nhớ cái đó nha.

Cho nên ở đây, do anh có đam mê trong năm dục nữa mới có bất mãn ở trong đó. Mà do có cái đam mê, bất mãn này tới cỡ nào, nó mới đưa anh trở lại cõi dục. Nói chuyện

quay trở lại mà anh được sướng khổ là chuyện của anh. Cái niềm đam mê đó là cái visa, chiếu khán nhập cảnh. Còn chuyện mà anh vô cớ dục không, anh được cái gì, anh bị cái gì, đó là cái túi tiền của anh mang theo. Hiểu hết nha.

Để cho người của anh có bệnh hoạn, nhan sắc anh có được hay không, anh có nợ nần chẳng chịt, anh có quả báo ra sao hay không, nó là chuyện riêng. Còn cái visa nhập cảnh thì nó chỉ giúp anh có mặt ở cái sân bay quốc tế thôi. Nhớ cái này nha. Cái niềm đam mê đó chỉ là cái visa thôi. Còn cái chuyện mà anh đã vô luân cái xứ đó rồi, mình sống kiểu gì, coi kỹ anh mang theo trong túi của anh, ba lô của anh, hành lý của anh, và trong thân thể của anh, trong đầu của anh nữa. Nhớ nha.

Hành lý là một, thân thể là hai, cái đầu mình là ba. Mình mang ba cái đó, ba cái đó vô. Mình trước kia gieo cái gì thì mình mới có mặt ở trong cái xứ đó. Theo cái kiểu mà mình muốn sướng rồi lại khổ như vậy, thì cái duyên, cái nhứt giao duyên mà có như vậy là do duyên anh có mặt ở cõi dục. Nghe rõ không ta? Nhớ cái đó.

Là cái gì? Một, do duyên gì nữa anh có mặt ở cõi dục? Là vì đâu? Vì đâu mà anh là người, cũng phải có đứa làm chó, làm heo, đứa làm thần, làm rồng, làm tiên, làm ông này bà nọ? Hoàn toàn là lý do tôi đang nói nghe. Rồi nha, đi qua cõi sắc.

Do duyên thích thú, đam mê ở trong các loại thiên sắc giới, thì người ta mới có mặt ở trong đó. Vì vậy, thiên sắc giới là cái gì? Thiên sắc giới, cái tầng thấp nhất là sơ thiên. Anh muốn cất cái tầng này, anh phải làm sao? Anh phải bỏ năm triền cái. Năm triền cái đó là niềm đam mê trong dục, sự bất mãn trong dục, trạng thái lười biếng buồn ngủ, trạng thái nghi hoặc hoang mang, và trạng thái day dứt tiếc nuối không nguôi, bất an bất ổn. Năm cái đó gọi là năm triền cái. Bỏ được năm cái đó...

Ngờ ngàng và trạng thái day dứt, tiếc nuối khôn nguôi, cái trạng thái bất an, bất ổn của tâm thần, gọi là tâm triền cái.

Phải bỏ được 5 cái này nè, không có 5 triền cái này nè, thì anh mới đắc sơ thiên được.

Trong đó mình nghe kể, không biết tại sao nó quan trọng như vậy. Nhưng nếu ghi ra, nghe chậm lại đi, mới biết 5 món này là dữ dẫn lắm. Bao nhiêu năm môn này mới đưa các vị lui tới ở trong cái ứng dụng. Còn muốn đắc sơ thiên là cái tăng sát với thấp nhất, là anh phải lìa 5 món rồi.

Có những cách nào để tu tập, trau dồi cái định? Từ cái chuyện tập trung tư tưởng, tuyệt đỉnh có 3 mức. Xác nam định, tôi nhớ, người ta nên tập trung trong từng giây. Còn cận định, nói khác hơn, nó kéo dài 1 tiếng, 5 tiếng, 8 tiếng để làm gì? Bởi vì nó làm nền để mình đắc kiên cố định.

Có nghĩa là từ sơ thiên trở lên gọi là kiên cố định. Còn riêng cận định, nó mang tính tiền định cho vui thôi. Thật ra ngồi tầm 8 tiếng thì hết tắt thở cũng trở lại.

Các em nhớ rồi, cách nào nói tính các duyên? Cái pháp hữu vi đều do duyên.

Rồi tôi mới giảng: ba cõi không còn sót gì nữa hết nha. Sự có mặt của mình, chiêm ngưỡng cách chia cho nó. Có nhiều cách chia: chia thành danh sắc cũng được, chia thành 12 xứ, 18 giới, thành 5 uẩn, chia thành 12 duyên khởi thì được hết, nhớ nha.

Bây giờ tôi mới lấy cái gọn là ba cõi, có nghĩa là dục, sắc và vô sắc cho nó gọn, cho nó dễ nhớ. Bởi vì cách phân tích này nó gắn liền với cái kiểu sống, cái kiểu của mình. Có cách nào cũng được hết. Nhân vật tự nhiên thì nhớ cách nào để giảng cách đó. Còn muốn phân tích cách khác, cách nào cũng ok hết. Nhưng mà ngay bây giờ thì tôi phải lựa đại một cách chứ giờ sao.

Mình đã lỡ thì chết. Sao hủ tiểu hủ tiểu nữa? Tại sao không cho ăn bánh canh? Mình đem bánh canh lên nó nói tại sao không cho ăn bún riêu cua? Bún riêu để cho nó rách. Sao không ăn bún bò Huế mà cứ vòng vòng, nó chết nha. Thôi thì cứ ngủ vị nữa.

Còn có ba là dục, sắc, vô sắc. Muốn trở về cõi dục thì mình phải có những điều kiện gì? Rồi vui buồn, khổ đó là điều kiện gì? Đã nói rồi. Rồi sắc cũng vậy.

Sắc giới khác với dục, là nó làm cái vò nam dục ra. Anh không thích thì năm dục cũng không còn bận bận. Cho nên năm dục không còn dùng cái gì xanh, thì anh mới sinh về cái cõi sắc giới được. Nhưng chưa hết, nó còn nữa.

Cái người độn căn và lợi căn nha, cái người trí nhiều, người trí ít, người tiến nhanh, người tiến chậm, người thu thúc. Các vị sao, người có phẩm riêng, nó cũng có những cái điểm sai khác nhau. Tất cả những cái nhanh chậm, ít nhiều, bận nhè, sâu rộng hẹp ấy, ở trong cái tâm thiền của các hành giả.

Nói lại là những cái duyên, nó lại là những cái duyên để khiến cho cái tăng thiền của vị này, cái chất lượng thiền định của vị này nó khác với kia. Từ đó cảnh giới sanh, cái cõi cảnh thiền nó cũng khác một chút.

Có cha đặc nhị thiền mà sanh về cõi tam thiền. Có trái đất tam thiền mà phải xuống sơ thiền, có gì lạ sao? Là bởi vì có vị gần cái tam thiền, xúc xắc thì vẫn sanh rồi. Có mà gọi là cận tam thiền mà. Nhưng cái người đặc cận thiền mà hể quá dờm quá, không có nhanh, không có phải lợi căn nha, vẫn sống với cõi thiền nha.

Thì đây là cái duyên. Tất cả luôn, vũ trụ này đều là duyên rồi. Vậy nên cõi màu sắc của sắc là sao, vô sắc là cảnh giới...

Thì đây là cái duyên hết, tất cả luôn. Vũ trụ này đều là duyên.

Rồi, bị kẹt ở màu sắc của sắc là sao? Vô sắc là cảnh giới dành cho những người đã đặc thiền vô sắc, đã vượt khỏi thiền sắc giới rồi. Mà còn có cái vụ hào quang, xét tới sắc nữa. Người này còn nhìn thấy người kia, nói năng, cũng mắc quá đi. Còn mệt, mắc quá. Còn có thể thao thức với màu thân, đó là cực kỳ vi tế đó. Nhưng mà không thấy, hầy còn quá. Thấy còn có nghe, mà còn phiền.

Chính vì vậy, khi mà đặc thiền màu sắc rồi, đặc mình cần đủ thứ, thì nó chia ra hai nhóm. Làm ơn giữ giùm cái này nha.

Người chán dục thì mới sanh về cõi sắc. Nghe từ từ thêm cái nữa. Người đắc xong thiền sắc giới lại chia thành ba nhóm. Người đắc hoàn tất các tầng thiền sắc giới, các cõi thiền sắc giới là chia làm ba nhóm.

Nhóm một chia thành ba nhóm... Nhóm một là đam mê trong cái thiền mà mình đang nằm, là đam mê trong cái thiền mà mình đang đắc. Cứ sống hết tuổi thọ đó rồi là sanh trở xuống cõi Dục, nghe. Kinh nói sống hết tuổi thọ đó cho nó xong rồi trở về cõi Dục.

Nhóm hai là không muốn có tâm nữa. Tức là sao? Khi họ đắc hoàn tất các tầng thiền sắc giới, họ không muốn có tâm thức nữa. Còn cái tâm nó mệt quá đi, cho nên mới nguyện sanh vô trong cái cõi vô tưởng. Nó giống như viện bảo tàng, nó toàn là mấy cái tượng, không có đi, không có cử động gì hết, đi đứng nằm ngồi hết. Toàn mới tro không nha.

Rồi cái nhóm thứ ba đó là sao? Đắc xong thiền sắc giới, họ mới chán sắc, chứ không chán tâm. Kiếm xong rồi bọn tưởng, nhưng mà không chán tâm, hiểu không? Về sanh về cõi vô sắc, có nghĩa là lấy cái nền tảng của thiền sắc giới, rồi hướng đến việc đắc các thiền bậc vô sắc.

Các vị sẽ hỏi tôi: “Ủa, tại sao họ biết họ ngán bằng cách nào?” Xin thưa, các bố đừng có hỏi. Làm ơn đắc giùm, hoàn tất cái thiền sắc giới, tự nhiên các bố hiểu ngay. Các món chưa có lên, nó luôn linh kinh vậy. Các bố hỏi kiểu “cửa nào mà cầu thang đi lên lầu 10” thì làm sao mà nói cho các bố nghe được, nha? Làm ơn nhé.

Cái này trong Miến thôi, làm ở Đài Loan, người ta nói rõ lắm rồi nha. Mà không có chịu mua sách. Mặc quá, ngồi đâu cũng tính cho không. Việt Nam mình có cái hạng người này: thấy mà cho không thì lấy, nhưng mà đem về lột nôi, nghe.

Đó là một. Thứ hai nữa là thấy cho không thì coi thường, nghĩ rằng cái đồ này đồ ba xu nó mới đem cho không. Cho nên một là mình coi thường, mình không chịu đọc,

cũng là không nên. Hai nữa là mình đem dùm lót nôi, mình sử dụng sai mục đích thì cũng sắp đi nha.

Em thấy là cầm mấy quyển đó đi bán mà người ta chửi, chớ không còn cái gì hết. Mình hỏi tại sao bao nhiêu người in sách này đem cho mà cái tội căn đem bán. Bởi vì nó quá nhiều lý do. Thứ nhất là mình, người Việt mình hiểu nhau rõ mười mười nha. Em cho không thì anh em về lót nôi. Còn không nữa là cho không thì nó coi thường, không thèm đọc.

Nói chung là tôi cũng chán với cái vụ này. Hôm nay nói một câu đau lòng: tôi không có phải trụ trì, cũng không có học trò đệ tử. Tôi không muốn có thu nhập cố định như các vị ở chùa nhà. Tôi sống bằng nghề dịch sách để biết sắp thôi. Nói nghe nè, nó ra đời mà người ta chửi mình không còn cái gì hết, mà cứ mong có được. Lỡ nó có chỗ nào đó cũng có treo.

Nghe nè, nó ra đời, nhưng mà người ta chửi mình không còn cái gì hết mà cứ mong có được. Lỡ nó có chỗ nào đó cũng có treo tấm bảng cho nó mới gọi là tôi, thì nếu mà hiểu như vậy thì cậu bị bệnh quá.

Sẵn đây nói rõ tại sao, và thế nào gọi là các trường hợp chán sắc mà sanh vô sắc, làm kiểu gì trên cái nền tảng thiên sắc. Như vậy thì các cõi được do duyên. Thì các cái duyên nào đã tạo ra cõi vật chất và chúng sanh của cõi đó?

Đã nói rồi, phải có đam mê trong dục thì mới có mặt trong dục, mà có dục ái và sân hận mới sanh về cõi dục giới. Khi này còn có người sống bằng cái tâm dục giới thì mới có cõi dục giới chứ. Nếu mà không có ai sống, không ai có cái tâm dục giới, không có đam mê trong dục giới, thì cõi dục giới làm gì có. Nghe.

Các cõi có là do chúng sanh nha. Cho nên là các cõi và chúng sanh dục giới có được là do cùng vào các duyên.

Thứ hai, từ cái duyên chán dục mà nó mới lòi ra cái cõi sắc giới. Rồi trong cái cõi sắc giới, nó là cái nền để mở ra hai, ba cái hướng đi.

Hướng một là tiếp tục đam mê cái tầng mà mình đang đắc, để sống hết tuổi thọ ở đó, rồi thì trở về cõi dục.

Nhóm hai là đắc xong cái thiền của sắc giới rồi, tự nhiên chán, không có muốn có cái tâm nữa. Nó mệt quá đi. Cho nên nguyện vô cái cõi vô tướng để hưởng, chứ thật ra nó là cái cõi không có tâm thức suốt năm trăm đại kiếp.

Cái nhóm thứ ba là họ đắc xong cái thiền sắc giới đó, ngồi chán. Chán luôn cái hình danh sắc tướng nữa, cho nên họ mới nghĩ đến cái cảnh giới mênh mang, ánh sáng. Mà mệt quá đi, còn quan tâm đến hơi thở, quan tâm đến thể trước, quan tâm đến tử thi, nói chung là cái đề mục bây giờ hết dùng được nữa.

Ở đây nó phải dựa vào các đề mục. Các đề mục ấy đều là vật chất không à, tầm thường quá, không phải hướng đến cái gì vi diệu. Mà bản chất trợ duyên suy nghĩ là: trong vũ trụ này, cái hư không mới là cái đề mục tốt nhất. Không có nghĩa là mình không thấy được, mà mình cũng không sờ chạm được, thì mới gọi là đề mục xuất sắc.

Thế là cứ suy niệm một điều thôi, đó là trong cái xác định tâm của người bị đắc ngũ thiền, chỉ nghĩ thôi chứ có suy nghĩ thoáng qua thôi: “Hư không là vô biên, hư không mới thật sự là cái đề mục tốt nhất cho mình.” Thì họ vừa nghĩ như vậy, lập tức đắc lần thứ nhất, bất đại căn đại duyên để vô nhất.

Khi mà họ đắc được cái tầng hư không vô biên rồi, không biết nghĩ thêm gì nữa, chứ không là vô biên, nhưng mà thấy có một vòng: mình biết tâm mình. Tâm mình mới là vô biên. Nghĩ tới đó bèn đắc cái lần thứ hai là thức vô biên.

Nhưng mà có bậc đại căn đại duyên, không dừng lại đó. Họ thấy rằng hư không thì vô biên mà còn bị tâm biết. Tâm vô biên nói về vô biên, nhưng tâm nó còn hơn, so

với cái mặt tâm này còn bị tâm kia biết. Như vậy, hai đũa phải không? Đũa nào giải được hết? Đũa nào cũng dờn hết.

Thì khi mà nghĩ ra điều đó, là cái nào cũng giả, là rỗng mất, không có cái gì hết. Không có cái gì trong hai cái đó mà gọi là hay ho hết, khỏi nghĩ gì nữa. Thế là đặc lần thứ ba rồi, là vô sở hữu xứ. Vô sở hữu nghĩa là không có gì hết.

Rồi đến cái tầng thứ tư, cái người đại căn đại duyên mà họ đặc lần thứ ba này xong, tiếp tục nhàm chán, nhàm chán cái... cái... cái... cái...

Cái người đại căn đại duyên, họ gọi là họ đặc lần thứ ba này xong, tiếp tục ở nhàm chán. Ở nhà chán cái tuần thứ ba. Khi mọi nhàm chán có thành thứ ba đó, nếu không đủ duyên làm gì, coi như là không có được cái mà tôi đang nói.

Nhưng bậc đại duyên, lại đức hạnh mà nhiều đời tu tập thiền định, khi mở cửa lên, cái tâm là cái thứ ba này vẫn còn thấp kém lắm. Bỏ được cái thứ ba này mới khác. Khi mà có cái suy nghĩ là bỏ được cái thứ ba này mới khác, thì cái tâm họ tự nhiên vi tế, có tịnh được mà sắc sảo nữa, không rời. Khi mới nhận ra cái chuyện là: “À, trạng thái này rất là lạ”, lập tức ta được như vậy, thì mới ghi nhận cái này. Cái này mới là thứ tư. Cái tầng kỹ năng mà niệm tập trung đi ngay cái lúc đó, thì là đặc tầng thứ tư, thì thứ tư.

Như vậy thì rõ ràng rằng, các vị trong room cũng đồng ý với tôi: một vũ trụ nó chia làm ba cấp là Dục, Sắc và Vô Sắc, mà có vô lượng vũ trụ như vậy. Cứ một ngàn thế giới, một trăm ngàn mặt trời, nó làm thành một cái tiểu thiên; một ngàn tiểu thiên là một trung thiên; một ngàn trung thiên làm cái đại thiên. Mà có vô lượng tứ đại thiên thế giới như vậy thôi, có vũ trụ này nha.

Và tất cả đều được vận hành bằng những điều kiện mà tôi vừa nói nha, nhớ nha. Đam mê trong dục thì vẫn ở bên trong cõi dục. Chán dục, sanh về sắc. Chán sắc, sanh vô sắc. Sống hết tám mươi bốn ngàn đại kiếp ở trên các loại Vô Sắc cao nhất, rồi cũng trở về đơn vị gốc. Cứ như vậy mà cái cuộc luân hồi của ta.

Cho ví dụ về liên tục, liên tục tiếp theo. Người, cây, sông, suối, rồi là sao, hành tinh, vũ trụ huy hoàng như vậy, do hội đủ điều kiện tự nhiên có mặt. Rồi có mặt xong rồi thì sao? Ta cài đặt điểm thứ hai là biến dị, có nghĩa là mỗi cõi nó có cái kiểu biến dị riêng. Mỗi con kiến, con trùng có biến dị riêng. Cái biến dị ở các cõi thiên thì nó đơn giản. Cái này tâm liên tục sanh diệt, tâm liên tục sanh diệt. Tâm này bây giờ khác đó, là cái chuyện vậy.

Ở trên các cõi Phạm thiên riêng, cõi Dục đặc biệt rồi, nhưng còn thấp nha. Thí dụ như các cõi trời Dục thiên mình nói trước đây, có cõi trời thì họ không có cái chuyện bà già, héo, bệnh hoạn, linh cầm máu, có hột ra nhanh như là con người. Nhưng mà vô rùng cách mấy thì lúc vui lúc buồn, lúc vui lúc buồn, lúc vui lúc buồn, đó là kiểu biến dị đó. Thậm chí trước khi lại chết thì sao? Cả mấy chục triệu năm họ không có cảm giác này, nhưng mà tới khi chết thì bắt đầu nghe người mệt mỏi, hào quang lu mờ, tràng hoa trên người bị héo úa, và cảm nhận thân thể của ta bị ra mồ hôi. Tâm tư không còn êm đềm, thoải mái nữa, mà nó có cái gì bồn chồn, áy náy, ray rứt, sợ hãi, tiếc nuối.

Khi mà những điều kiện đó hội đủ thì mình bị rúng chuyển, biết là mình sắp chết. Có những vị có chánh kiến thì còn quan tâm: chết rồi ta sẽ đi về đâu? Còn có nhiều vị không quan tâm, cứ nói: “Kệ nó, chết rồi đi về đâu kệ nó”, mà hình như chết rồi là mất luôn.

Cho nên là mình thấy lại chung, mỗi cảnh giới nó đều có liên vô số điều kiện, nhân duyên cho nó có mặt. Và cái thứ hai, có mặt rồi thì phải biến dị như vậy. Ở những cõi thấp như từ cõi người đổ xuống, cõi đó biến dị mình sẽ rất là rõ ràng. Thì như con người, ở trong bụng mẹ nên lúc mà tôi từng lấy đầu tiên là tôi... nhưng khác thường ở thứ ba, mà tưởng lấy thứ ba nó khác, tưởng thứ tám. Đừng có phụ nữ cắn từ tháng thứ ba, lần thứ ba.

Nó là tôi, nhưng khác thường ở từng thời điểm. Tưởng lấy tháng thứ ba, nó khác; tưởng tháng thứ tám, đừng có nói. Phụ nữ chẳng hạn, từ tháng thứ ba, lần thứ ba,

tháng thứ năm, tháng thứ chín...

Con người từ lúc ra đời, trong vòng một tháng đầu tiên, nó cũng đã khác lúc mới ra đời rồi. Đừng thấy chút vậy thôi, rồi sáu tháng này khác chút. Cứ vậy mà một tuổi, mười tuổi, mười lăm, hai mươi, hai mươi lăm, ba mươi, ba mươi lăm, bốn mươi, bốn mươi lăm, năm mươi, năm mươi lăm, sáu mươi... trước sau như vậy.

Cái da, cái mũi, cái mặt như vậy, tóc như vậy, nó có bao nhiêu thứ. Thế là tôi nói cho nó mềm chứ đúng ra, nó có nhiều trạng thái, nhiều tình trạng sức khỏe, mà cái diễn biến của nó diễn ra nhìn rõ lắm, thấy rõ lắm. Chỉ cần đi vắng ba ngày, nắng là đi nắng ba ngày, nó nám, có người lột da luôn. Kỳ lạ không? Loại da, loại cơ địa, tình cảm, sức khỏe...

Cơ thể chúng ta biến dị nhanh hay chậm, nhanh bao nhiêu, chậm bao nhiêu, biến dị kiểu nào, còn được hay không. Có nhiều người tự nhiên tăng cân, có người đi tắm biển vài bữa về nhìn không ra, nhìn lâu mới thấy. Từ cái gọi là da bánh mật, da bánh tét. Con người đi nắng ba chục ngày về thấy nhìn gớm luôn. Cái pigment thì nhà nó gọi là cái gì đó, cho nên nó vô số điều kiện chi phối.

Đó, đang nói với bà con về sắc pháp, còn nói về tâm linh hồn. Cái mặt mình, nếu tâm mình tốt thì dễ thương như con người nó okay. Bản thân mình đã sống được cái tâm lành thì bản thân mình được an lạc, mà người khác ở gần, cộng tác cũng thoải mái. Còn sống mà tâm cà chớn thì bản thân với người mà gặp mình cũng khó chịu, khổ lắm. Đang giận, đang ghen tuông, đang sợ hãi, thì trên mặt mình nhìn nó kỳ vậy đó. Mà mình sống với cái tâm thanh thản, nhẹ nhàng, thư thái, trầm ẩn, từ tâm, bao dung, vị tha, độ lượng, tự nhiên cái mặt mình nó cũng dễ chịu, mà sức khỏe nó cũng tốt. Nhớ nha.

Cho nên thế giới này vì đâu được gọi là biến dị là như vậy đó. Có nghĩa là nó phải lệ thuộc vô số các điều kiện mà nó có mặt. Chưa đủ, nó phải dựa vào vô số điều kiện để mà liên tục biến dị.

Và cái thứ ba, hễ có mặt thì sao? Nó phải có lúc nó kết thúc, bị đứt. Bạn đã để ý chưa? Ngay cái giây phút mà cái bình gốm nó được đem ra khỏi lò, thì ở trong nó đã ngấm chứa cái mầm đổ bể, đổ vỡ rồi. Cái bình gốm kia được thợ tạo tác ra, đem đi phơi nắng một nắng hai sương, rồi đưa vào lò. Kể từ lúc nó có mặt trong cuộc đời này, thông qua bàn tay của người thợ gốm, thì tự thân nó đã ngấm chứa một cái mầm đổ vỡ rồi. Có đúng hay không?

Nó chào đời qua bàn tay, nhìn thấy tia nắng mặt trời đầu tiên, thì kể từ giây phút ấy trở đi, nó đã kín đáo, âm thầm, lặng lẽ ngấm chứa cái mầm đổ vỡ trong nó rồi. Vì nó có mặt là nó phải chấp nhận chuyện đó.

Cho nên, hễ mà có duyên, mà các pháp có mặt, thì mình phải hiểu ngấm là nó có mặt, đứt khoát nó cũng phải mất đi. Không có cái gì vô lý cho bằng mình tin rằng phải có một cái trường cửu, bất biến. Đó là chuyện tào lao.

Vì nếu mà mọi thứ trường cửu bất biến, thì xin hỏi nó do cái gì mà được tạo ra? Những điều kiện tạo ra nó có phải là vô thường hay không? Mà thứ hai nữa, nếu mọi thứ đứng yên, không có thay đổi, không có biến mất, thì thế giới này mình sống kiểu gì? Cả vũ trụ nữa. Nó bị bảo tàng, tưởng tượng đi, cả vũ trụ nó thành cái viện bảo tàng hay sao?

Với một chuyện nữa là rất nhiều người họ nói ra rồi, họ nói nhiều đến nỗi thành ảnh chế luôn. Cái nào trạng như thế nào mà mới mơ sanh về thiên đàng, sanh về cõi cực lạc? Là bởi vì mọi thứ nó vô thường, nó mới vui.

Nào trạng như thế nào nó mới mơ xa về thiên đàng, sanh về cõi cực lạc? Bởi vì buổi trưa nó vô thường, nó mới vui. Mặc dù vui nằm đâu có ở đó, khổ vậy đó. Nhưng mà phải nói rõ là phải vô thường nó mới vui.

Tất cả hạnh phúc, đó là những gì? Là những giải pháp cho một nỗi khổ, niềm đau nào đó. Câu này là khắc cốt ghi tâm lên trán. Khắc là khắc vậy thôi chứ cả gia đình,

các gia đình mình phải nhớ cái câu này. Người tu của Phật tử cũng nhớ cái này: hạnh phúc nào cũng chỉ là giải pháp cho một nỗi khổ, niềm đau nào đó.

Thí dụ như ăn ngon là bên anh phải đói nha. Uống nước mà cho nó đã, cho nó sượng, phải nói thiệt một chút, mất vệ sinh một chút: anh đi toilet mà anh đi được, cái này phải muốn nói là mắc dử dội lên nha chị. Anh đi nó mới đã chứ còn tự nhiên đang vui vẻ vậy, khỏi đi toilet, xong thì nó đâu có đã. Em bé nó mắc, mặc dù mắc cái gì không cần biết, ra cái gì, ra nước gì, phải mắc đi nó mới đã. Nó mới được gọi là tứ khoái. Mấy cái đó, động được, tức quá không?

Cho nên ở vạn pháp là do duyên mà có, rồi phải do duyên mà mất. Và khi mình hiểu rằng mọi thứ nó phải lệ thuộc các điều kiện mà có mặt, là mình an tâm.

Cái thứ hai, mình chưa hề có một ngày ngồi lại để suy nghĩ hạnh phúc thật sự nó là cái gì, và đau khổ thật sự nó là cái gì. Đau khổ cũng chỉ đơn giản thôi: cái gì mà nó trái lại nhu cầu sống của mình, tới chỗ cùng cực là nó trái lại điều kiện sinh tồn của mình, thì ta bất mãn đó nha.

Tôi nhắc lại: cái gì nó đi ngược lại điều kiện sinh tồn của mình là mình không thích nó. Mà cái thích, cái ghét của người này với người kia khác nhau là vì sao? Là vì căn cơ, sở thích, tiền nghiệp, tất cả những cái này nó làm cái nền cho sự khác biệt giữa cái thích và ghét của người này người kia.

Cho nên mình còn phải nhớ rằng các pháp ở đời, đúng là nó nằm ở trong cái biển trùng trùng duyên khởi. Nói cả đời có nghĩa là, các pháp hữu vi, cho các pháp đó ba cái đặc điểm nổi bật sau đây:

Một là hội đủ các duyên chúng mới có mặt.

Thứ hai, khi đã có mặt rồi, chúng bắt buộc phải biến dị, nghĩa là phải thay đổi liên tục để sửa soạn biến diệt.

Khi hội đủ các duyên thì chúng có mặt. Có mặt rồi thì chúng cũng phải liên tục lệ

thuộc các duyên mà biến dị. Tại sao phải biến dị? Vì chúng có biến dị thì mới có thể tạo điều kiện để mà tự biến diệt. Biến dị là thay đổi, còn biến diệt là mất hẳn.

Các vị cho xin một bài nữa trình bày nữa. Bữa lúc này cái chỗ ngồi nó không thoải mái nha. Ngồi nó kỳ quá, ngồi hai tiếng cực hình đó. Em nói tiếng là đủ rồi.

Rồi bây giờ qua cái hữu vi. Cái này lớn chuyện lắm nha, cái này nó vô cùng kỳ diệu. Không biết các vị còn nhớ tôi đã nói cái này hay không. Cái quan hệ giữa Tập đế với Khổ đế, và Đạo đế với Diệt đế.

Làm ơn ghi giùm tôi: Tập đế mở cửa cho Khổ đế, còn Đạo đế mở cửa cho Diệt đế. Các vị còn nhớ không? Tập đế là cái tạo ra Khổ đế, còn Đạo đế thì nó dẫn đến Diệt đế.

Đơn giản, cái hữu vi đó, nhớ nha: Tập đế nó tạo ra Khổ đế, nghe cái tên là mình đã thấy rồi. Nhưng mà Diệt đế thì nó là chấm dứt khổ đế, mà Đạo đế là con đường. Con đường đó là gì? Là con đường này dẫn đến chỗ đó. Con đường nó quý ở chỗ đó.

Dẫn đến cho nó, gọi là Đạo đế, tức là con đường. Con đường đó là gì? Là vì con đường này dẫn đến.

Chứ con đường nó quá... làm, tạo ra cũng không phải. Cũng biết tầm lum nguy hiểm rồi, cái này không thể nói như vậy được.

Cổ đế là gì? Là danh sắc, là 12 xứ, là 18 giới, là 5 uẩn. 12 duyên khởi thì mấy cái này nó được tạo ra bởi các điều kiện, bởi các nhân duyên. Còn riêng Niết-bàn, tức Diệt đế, thì không. Nó không có do một điều kiện gì tạo ra. Không có cần các nhân duyên để tạo ra nó. Cho nên không có cái gì tạo ra Niết-bàn hết. Mà chỉ có các pháp tu hành bên trên đã dẫn đến, chạm đến.

Nghĩa là gì? “Dẫn đến” không phải là tạo ra. “Dẫn đến” nghĩa là giúp cho ta hiểu Niết-bàn là cái gì. Ở một người không còn sanh tử nữa, không còn có điều kiện luân hồi nữa, thì không còn tái sanh. Lúc đó nên trạng thái Niết-bàn là gì? Chính là cái

trạng thái mà người đó nhìn thấy, chứ không phải là cái cảnh giới để người này bước vào. Không phải là cái nơi chốn để sau khi chết đầu thai vô trong đó, xong tác ý bằng hình thức là cái cũ hỏng đi qua tác phẩm liên quan đó. Không phải vậy nha.

Đây là một cái trạng thái mà chỉ có người mà đắc, chứng nha, đắc chứng nha, thì họ hiểu. Hiểu cái gì? Hiểu được bốn cái. Hiểu rằng mọi thứ ở đời là khổ. Thích cái gì cũng là thích trong khổ, mà càng thích cái đó đi càng bị khổ. Muốn hết khổ thì đừng thích trong khổ nữa. Sống trong nhận thức này chính là con đường thoát khổ.

Hiểu cái đó không phải là do sách vở, do nghe ai nói, mà chính họ phải bằng thân chứng, bằng kinh nghiệm, tối thiểu của một vị Tu-đà-hoàn, khá một chút là Tư-đà-hàm, và cao nhất là A-la-hán.

Tôi nói không biết là bao nhiêu lần: có những chuyện trên đời này mình cứ tưởng mình biết, nhưng mà thật ra nó có nhiều kiểu biết.

Ví dụ như cái trái sầu riêng. Mình nhìn nó trên màn hình đó, hình ảnh của YouTube, của TV, nó không giống như cái hình ảnh trái sầu riêng mình nhìn ảnh chụp của chúng ta. Nó không giống, đúng không? Nó có điểm khác, phải không?

Rồi cái sầu riêng mà mình nhìn thấy nó bằng mắt, nó khác với trái sầu riêng mình ngửi nó bằng mũi, có đúng không? Quý vị nghĩ có đúng không?

Thì nó bằng mắt. Rồi bây giờ tôi mới khom người xuống tôi ngửi. Hai cái biết của tôi bây giờ nó khác nhau. Tôi thấy nó, ngửi cái mùi thơm, mở nó ra, thì bây giờ có mấy cái biết? Bây giờ tôi nhìn thấy cái múi của nó nè. Như vậy cái biết của tôi về trái sầu riêng bây giờ nó hơn một bậc nữa. Hồi nãy là mới ngửi cái vỏ, thì bây giờ tôi còn nhìn thấy được cái ruột của nó, nghe nè, cái mùi của nó nữa. Đó là một cách biết thứ... từ từ, thứ mấy quên rồi.

Bây giờ tôi bắt đầu mỗi miếng luôn. Ép này bởi vì tôi chưa ăn thử hết. Tôi không có thích sầu riêng, cho nên cái cảm nhận của tôi về sầu riêng nó không giống như là cái

người thích sầu riêng. Chưa hết, cái biết của tôi nó còn tùy thuộc cái lưỡi, cái mũi của tôi nữa. Bữa nay tôi bị bệnh, tôi bị nghẹt, thì cũng cái mùi đó, nhưng cái mùi đó là cái gì đối với người bị nghẹt mũi? Nó phải có một chút gì đó khác chứ, giống y được.

Rồi cái lưỡi, như vậy đang bị bệnh cũng vui lắm. Cái gì nó cũng đắng đắng, cái gì nó cũng nhạt nhạt. Cho nên tôi chưa có cạo lưỡi, cho nên tôi để cái miếng sầu riêng vô thì nó không giống như là cái vị sầu riêng mà lúc mình khỏe.

Như vậy thì bà con nghĩ giùm tôi nhé: chỉ có trái sầu riêng thôi. Mình nhìn trên màn hình là không giống với màn hình của computer, của TV.

Dùm tôi nhé, chỉ có trái sầu riêng thôi. Mình nhìn trên màn hình thì không giống với màn hình của computer, của tivi; không bằng trên mặt báo, trang sách, tranh, nhìn bằng màu sắc nữa. Không bằng là cái nhìn ở ngoài đời bằng mắt.

Tôi nhìn nó đâu có bằng con khỉ, con bò. Tôi gửi gắm nó bằng... Tôi nếm nó mà tôi nếm trong cái tình trạng nào, để Tứ đế, khổ đế, vô ngã mở cái người mà lo. Em không biết kỹ gì hết, cứ nghe mấy ông thầy nói dán này mở khổ của mỗi cha, và cái ghê chứ. Nó khổ cũng nằm ở khoảng cách rồi.

Đó là cái vốn mà mình nghe đó. Vấn đề đầu tiên là mỗi cha giãn cách, là mình hiểu nhiều cách khác nhau. Cái thứ hai, ngay cả những vị thuộc lòng Tam tạng, tôi xin thưa, đâu có người nào nói ra thì thư viện sẽ nói giống nhau. Nhưng trong cái tạng tâm của mỗi vị, tôi không tin là nó giống nhau một chút gì đó. Chỉ có thánh mới giống nhau thôi.

Em có cái hiểu về Phật pháp giống nhau chút phần trăm, nhưng thì mỗi người có cái nền tảng nhận thức riêng, mỗi người có nền tảng của một văn hóa tâm thức riêng. Thích thú vị cùng nghe cái chữ văn hóa tâm thức không? Không chỉ văn hóa thẩm mỹ, công thức văn hóa của nhân gian. Có nghe không? Cái nền tảng.

Có hai cha thuộc lòng Tam tạng hết, mà cái cha này nổi tiếng biết ngôn ngữ Âu Mỹ, cho nên đọc sách báo nhiều. Cha này coi tivi nhiều. Ra cái cha mà cho ví dụ đầu hồi học là 87, người khác gì chưa? Kể lại cần hay bị lỗi, bị sống ở đâu, thường gặp ai, từng nghe gì, thấy gì, thường suy nghĩ gì. Nhớ nha. Cái này quan trọng lắm.

Còn người Việt ta thì cứ nghe nói tất cả pháp sư, phạm hạnh, cứ cầm đầu tin vậy thì cứ tưởng là nói chuyện với vị khác giống nhau. Nó quan trọng lắm. Tôi muốn nói là người Việt mình mơ hồ một mình buồn chết mình. Mình không có nghe được là nó thiên hình vạn trạng như vậy, tạo ra sắp xếp tâm tạng đó nha.

Còn cái thứ tào lao như mình đó là coi như mọi người nghĩ một kiểu nha. Cho nên cố ý giải thích một điều không thể giải thích thì đó là chuyện của thánh, không nha.

Cho nên mình chỉ cần biết mấy chuyện sau. Thứ nhất, mình có thấy sự có mặt của tấm thân này nó là khổ, nó là của nợ không? Thứ hai, mình có thấy cái sự có mặt trên đời này đó là thật sự không cần biết cặn cùng? Nếu mình thấy như vậy thì làm ơn tìm kiếm đạo để biết Niết-bàn là cái gì. Đó là chuyện nhiều đó thôi.

Bây giờ cái vị bị bệnh trĩ đau quá xá, tôi ráng làm sao mà tôi chích, tôi đốt, tôi cắt, tôi treo, tôi uống thuốc, làm sao mà đừng có bệnh trĩ nữa. Còn cái cảm giác mà lúc nó hết trĩ đó thì để mai mốt nó biết chứ. Còn bây giờ mày đi hỏi người ta khi mình hết trĩ đó mình sẽ nghe nó đang làm sao, thì có thể cho tên này hoa quả vừa vặn mà vừa không nữa nha.

Bây giờ tôi hỏi anh: câu anh đi, cái nỗi khổ của trĩ, ngồi và đi ngoài có máu hay không máu, anh có thấy khổ không? Khỏi là nhớ, kêu cho nhiều. Mỗi lần mày bị bón, anh thấy khổ đó. Anh có thấy cái đó là cái bệnh mà nên dứt điểm hay không? Chỉ cần anh nói ừ một cái là được.

Bây giờ chửi dùm con đi, bốn chửi cho lắm. Chỉ có bố là tự nhiên muốn hiểu cái cảm giác hết trĩ ra làm sao. Lần này bố không chịu chữa. Bữa ngồi bố bệnh xong mà bữa nay bố lại muốn biết bây giờ lúc hết trĩ nó làm sao mà chỉ hỏi trĩ, thì nó đâu phải là trĩ

ngoại. Anh chỉ gọi điện, cảm giác nó phải khác chứ. Mà nếu có khác thì khác như thế nào? Nghe thì muốn ỏi mà cái gì đâu.

Gọi điện, cảm giác nó phải khác chứ. Mà nếu được khác, được tặng như thế nào mà nó ghi thì bố người ta muốn ỏi. Mà cái gì máu với nó rỉ nước thì ghê người ta nhiều lắm nha. Em phải chữa cho nó nằm yên đã nha em.

Bây giờ tới nó quay ngược lại. Chúng ta gọi là hữu vi, bởi vì nó còn do các điều kiện trợ tạo, hỗ trợ, tác động vô. Có các điều kiện dục giới nên mới tạo ra chúng sanh và cảnh giới dục giới. Có các điều kiện sắc giới mới tạo ra cảnh giới và chúng sanh cõi sắc giới. Có các điều kiện vô sắc giới mới tạo ra chúng sanh và cảnh giới vô sắc giới.

Mà Niết-bàn là một cái trạng thái, chứ không phải là một cảnh giới. Nó là một cái trạng thái nằm ngoài tất thảy những điều kiện ấy nha em. Cho nên tại sao lại có người, Đức Phật nói riêng và vô lượng thánh hiền thời Đức Phật nói chung, khi được nói Niết-bàn là cái gì, có vị trả lời mỗi người một cách, nhưng nó có một cách ấy là: Niết-bàn có nghĩa là hết chấp thủ, là Niết-bàn.

Nói rõ hết luôn. Mình là bạn, nói sao cũng được hết. Nhưng mà hỏi tại sao nói gọn như vậy, thì câu trả lời đơn giản là anh cứ hết, anh sẽ biết nó là cái gì. Tại sao đơn giản như vậy? Thì cứ trả lời đơn giản: anh cứ hết cái chấp thủ đi, rồi tự nhiên biết nó là cái gì.

Bản thân người được hỏi có thể là vị A-la-hán hay cái gì nữa, nhưng mà rốt cuộc cũng không có ngôn ngữ nào mà diễn tả một cái không thể diễn tả. Tôi nói không biết là bao nhiêu lần, ngay cả cái tào lao nhất, như là ly cà phê, một món ăn mà người ta chưa có nếm nha, một thức ăn, một thức uống, người ta chưa có nếm qua, chưa có ngửi qua, chưa thấy qua, mà mình giải thích thì đã là không được rồi, chứ đừng nói Niết-bàn.

Nhiều người rất kẹt: đạo gì mà mục đích, cái chung cục tu hành mơ hồ như vậy. Chứ nghe tôi hay nói đi. Có nhiều người, tôi ghét quá rồi, thì trả lời: “Ông không hiểu sao

cũng được. Đi chết đi nha.” Nói vậy thì kỳ quá, đẩy đi.

Ví dụ như thế này: người ta hỏi ông làm sao mà đi đến Đà Lạt, thì em có biết Đà Lạt nó đẹp cỡ nào không? Ông không chịu đi, mà cứ đứng ngay giữa ngã ba Dầu Giây, ông kêu trời kêu kiểu gì? Nhớ cho nó nha. Không chịu đi.

Bây giờ chỉ có một món ăn, một thức uống thôi mà anh chưa nếm, mình bắt người ta phải biết con số tám ngàn cân để mà tả cái mùi vị của nó, để cho anh có thể đi, nha. Ok.

Rồi bây giờ, Niết-bàn là pháp vô vi là gì? Đặc điểm của vô vi là gì? Là không do các duyên tạo ra. Còn nó là cái gì, thì anh phải có ba điều kiện cho nên em mới biết Niết-bàn là cái gì. Một, anh phải chứng thánh thì mới biết Niết-bàn. Rốt ráo nhất, chính xác nhất. Còn hai điều kiện còn lại là gì? Dầu chưa chứng thánh, bằng hai điều kiện này thì chúng ta nghe cũng có thể biết là Niết-bàn là gì. Dĩ nhiên là biết theo cái nhận thức thôi, chứ điều kiện tốt nhất, điều kiện để biết rõ Niết-bàn là gì, là phải chứng. Nhưng mà biết theo cái kiểu thấm thía phàm phu, là chuyện chúng ta nói chung có thể nghe kể.

Rồi, xong. Có ba điều kiện để mình biết rõ Niết-bàn là cái gì. Nhưng mà biết kiểu khái niệm phàm thôi nha. Thứ nhất là gì? Thứ nhất là kiến. Thứ hai là trí. Anh phải có kiến trí để anh thấy được rằng anh đang bị khổ nha. Chứ ít anh phải có trí để anh thấy là anh đang bị khổ đã.

Anh hỏi còn cái kiến ở đâu? Thì nói rồi, có ba: văn, tư, tu. Văn là do nghe, học, đọc từ người khác. Tư là phải do mình ngẫm mình gặm nhấm, thấm thía, tiêu hóa. Còn tu là phải có cái đời sống.

Học đạo từ người khác, thứ tư là phải do mình ngẫm mình gặm nhấm, thấm thía.

Tu, phải có cái gì? Sống chỉ quần quanh, cho nên nó là cái tìm kiếm của trí lành. Nó có chút trí để anh thấy là anh đang khổ thiệt, anh đang lầm. Cho nên có ba điều kiện

để đi đến Niết-bàn. Điều kiện tiên quyết rồi nha, nhưng mà hai điều kiện sau đó là anh phải thấy anh khổ nữa.

Đây nè, anh phải thấy anh khổ thì anh mới hiểu Niết-bàn là cái gì, là cái trạng thái không còn khổ này nữa. Chứ còn mà đang này anh không có thấy anh là khổ. Tôi nói thẳng luôn: 90 phần trăm Phật tử mà tôi biết là không có hiểu được Niết-bàn là cái gì. Bởi vì 90 phần trăm Phật tử mà tôi biết, chỉ cần dùng một phép lạ nào đó mà cho họ trẻ lại đôi mươi, đẹp lộng lẫy như hoa hậu, thu nhập một tháng năm chục triệu đô-la, thì coi như là họ “đi” nha. Họ đâu cần biết Phật pháp là cái gì. Họ no nê, không có mê tới luôn rồi, sao mà hiểu cái khổ?

Nó rất là buồn cười. Khổ này phải là sanh, già, bệnh, tử; là không tiền, không tình, không nhan sắc, không sức khỏe, không quan hệ, không có bị dây pháp luật. Hiểu những cái “không” này đó cộng lại thì họ cho là hạnh phúc, còn bị những cái đó thì họ nói đó là đau khổ.

Nói chung, tất cả Phật tử miền Nam, nói hơi quá, nhưng mà 99 phần trăm Phật tử Việt Nam không có được nghe giảng rành rẽ về ba loại khổ. Chúng tôi giảng ra lẽ ra lẽ: một là khổ khổ, có nghĩa là sự khó chịu của thân tâm; còn sự có mặt của những gì làm cho thân tâm khó chịu. Còn hoại khổ là sự vắng mặt của những gì làm cho thân tâm mình dễ chịu. Cái thứ ba là hành khổ, có nghĩa là tính cách lệ thuộc các điều kiện để có mặt. Sự lệ thuộc này được gọi là hành khổ.

Người Phật tử bình thường chỉ biết có cái khổ đầu tiên thôi, chỉ biết cái gì làm cho thân tâm mình khó chịu là khổ: không có sức khỏe, không có tiền bạc, không có nhan sắc, không có tình cảm, không có quyền lực, không có quen biết, không có... Tất cả những cái đó đều nằm ở trong cái khổ thứ nhất, đó là khổ khổ.

Trong đêm khuya thanh vắng, ba cái đó gom lại mới là biến khổ. Chỉ biết cái gì mà... khi anh không thấy được cái sự có mặt của mình trong tam giới này là khổ, thì anh đừng có hòng mà đi theo tôi. Anh hỏi là Niết-bàn rồi có gì? Anh “đi” chết nha.

Bây giờ anh không thấy anh khổ, anh không biết là anh đang bị bệnh, anh không biết là anh đang bị tiểu đường, anh không biết là anh đang bị cao máu, bị cholesterol. Anh không có biết, thì tôi không có gì để tôi nói với anh hết. Tôi không có gì để nói với anh về Phật pháp. Phật pháp không có gì nói với anh hết, không có gì để nói chuyện với con người đó cả, con người mà coi như không thấy mình đang khổ.

Kể cả những người mà mình sẽ nói họ mê đời đó, mà cả Sāriputta và Ānanda, là bởi vì Ngài biết rằng người này trong nhiều kiếp quá khứ đã từng thấy rồi, từng chán sợ rồi, từng tu tạo công đức để nguyện hết khổ rồi. Chẳng qua kiếp này lại sinh ra trong môi trường sống trước mắt nó không có thích hợp để mà họ tiếp tục nhớ lại cái duyên lành cũ. Nhưng mà cái khuynh hướng và chủng tử đó vẫn còn.

Cho nên chỉ cần Đức Thế Tôn, Ngài đưa lại, khai quang điểm nhãn nhẹ nhẹ một ngón tay út, là người đó đắc Thánh nha.

Cho nên chuyện thứ nhất, muốn biết Niết-bàn là cái gì, thì anh phải...

Hành một ngón tay út. Đây là người đó đặt chân nha.

Cho nên, chuyện thứ nhất, muốn biết Niết-bàn là cái gì thì anh phải chứng thánh trước đã, thôi. Bây giờ cái điều này dễ qua bên nhiều. Nói ngay cái sau.

Điều thứ hai là anh phải biết là anh đang khổ, anh vô cùng khổ, anh đang cực kỳ khổ, thì anh mới có thể biết Niết-bàn là cái gì nha. Anh biết anh đang bị trĩ thì anh mới mơ hồ hiểu được hết trĩ, nó sung sướng cỡ nào.

Rồi cái thứ ba, anh không có sống tỉnh thức trong khổ thì làm sao mà anh thấy khổ? Kể từ đó mới biết Niết-bàn là gì rồi nha. Anh chỉ biết bằng lý trí thôi. Nhưng mà anh phải sống trong cái khổ.

Sống trong cái khổ không phải là đi kiếm cái khổ để mà sống, mà sống chung với cái khổ này, nghe lại luôn. Luôn luôn tỉnh thức, luôn luôn có một nhận thức rõ ràng rằng là khổ. Dăm ba bữa anh sống chung với khổ là vậy đó.

Em tin những gì, làm ơn tôi nói lại: cái khổ đi với con người này. Sống trong khổ ở đây nó có nghĩa là luôn luôn thấy rằng mình đang bị bệnh, bị va vấp, bị bữa đói, cái gì cũng khổ, chứ không phải là đi kiếm cái khổ đó mà dúi cái đầu mình vô, phải không? Mà như vậy thì chỉ có sống chánh niệm thôi, chỉ có niệm và tuệ.

Như vậy thì cái thứ nhất, điều kiện để biết Niết-bàn là gì thì anh phải là chứng thánh rồi. Nhưng mà hai điều kiện còn lại là anh phải có tuệ để anh thấy rằng anh đang sống trong cái khổ chung quanh mình, anh có vọng khổ, và anh phải có niệm để cho cái biết ấy được kéo dài liên tục và liên tục.

Chính xác. Chứ còn mình anh không có sống chánh niệm thì tất cả những gì mà anh biết toàn là cái cục gạch, con ve, con sáo, con rồng, con cua, đủ thứ, bị đi nha.

Em cho anh ba điều kiện. Điều kiện mà trọng tâm là chứng thánh. Hai là anh phải có trí để thấy rằng anh đang sống trong khổ. Và thứ ba là nhất quán niệm để cái biết ấy được kéo dài liên tục.

Giờ cái biết trước đó gồm ba điều kiện để biết Niết-bàn, thì dĩ nhiên cái đầu tiên là biết Niết-bàn rất ráo. Còn ngay cái biết sau là chỉ biết theo kiểu lý trí thôi. Nhưng mà thà chịu đau biết cũng còn hơn không. Thà như giọt mưa rơi trên tượng đá, cái biết hiểu không?

Chứ còn mình, tôi hỏi mình không biết cái quốc khánh mình là cái gì, làm tôi cái gì? Anh mang ở... Xin lỗi, anh vô toilet, em có biết lý do tại sao vô toilet không? Thăng khờ ngời đó biết tại sao mà. Tại sao mình làm các động tác mà mất đi sự có niệm, có nhìn thấy nó? Biết chứ nha.

Đang ngồi mà nhăn tít, cầm cái chén, mới cầm cái đĩa. Cái gì mình làm, cái gì cũng có mục đích chứ. Trừ con nít là một, người lẫn là hai, thằng khùng là ba, thằng xin là bốn. Chỉ có bốn hạng này nó làm việc không cần mục đích thôi. Còn mình biết rõ mình làm, mình đi đâu, mà làm chuyện này chứ.

Ok, như vậy thì anh không biết Niết-bàn là cái gì. Làm ơn anh nhớ giúp tôi là anh phải có được ba cái điều kiện này.

Bây giờ... dạ em biết rồi mà... chúng ta mới mua ngày vui... đang nghe nhạc Việt Nam... guitar... a sharp... dù sao đi nữa... ừ ừ.